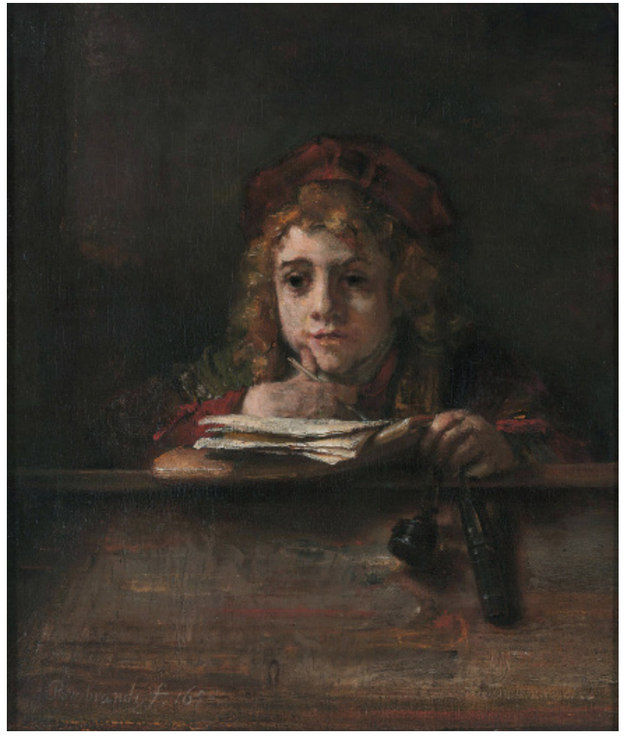

De kunst van de bruikleen: Morandi en Nederland

In Museum Belvédère in het Friese Oranjewoud, vlakbij Heerenveen, opent op 17 juni de tentoonstelling 'Giorgio Morandi en Nederland'. De titel maakt nieuwsgierig: wat had deze beroemde Italiaanse schilder met Nederland? Heeft hij ons land bezocht? Die kans is klein, want Giorgio Morandi was een huismus van het zuiverste water. Hij woonde zijn hele leven in Bologna en zelfs vakanties bracht hij vlakbij zijn woonplaats door.
Naar verluidt overwoog Morandi in 1954 naar Nederland te reizen, om te zien hoe zijn kunst eruit zag in het Nederlandse licht. In dat jaar vond in het Haags Gemeentemuseum namelijk een grote Morandi-tentoonstelling plaats – de eerste buiten Italië. Na afloop van die tentoonstelling schonk Morandi een van zijn schilderijen aan het museum, een karakteristiek stilleven. Een primeur bovendien, want geen enkel ander Nederlands museum bezat toen een schilderij van hem.
Maar hoe zit dat vandaag eigenlijk? Welke schilderijen van Morandi kun je als Nederlandse museumbezoeker tegenkomen? En wat hangt er bij Nederlandse verzamelaars thuis? Voor een antwoord op die vragen hoef je binnenkort niet meer te graven in vuistdikke handboeken. Een trip naar Oranjewoud is dan genoeg. Daar hangen vanaf 17 juni bijna alle Morandi's in Nederlands bezit: negen van de elf in Nederland aanwezige schilderijen. Ze zijn afkomstig uit vijf musea en uit twee particuliere collecties. Eén schilderij van Morandi hoeft voor de tentoonstelling niet te reizen, dat maakt deel uit van de collectie van Museum Belvédère, dat het werk in 2018 cadeau kreeg van een particuliere verzamelaar.
Er is dus altijd een Morandi in Oranjewoud te zien, maar straks zijn dat er negen. Negen schilderijen die veel meer zijn dan de som der delen, vertelt Belvédère-directeur Han Steenbruggen. Omdat die schilderijen samen het verhaal vertellen van de bijzondere band tussen Morandi en Nederland. Vanaf die belangrijke solotentoonstelling in Den Haag, en zijn vriendschap met de Russisch-Nederlandse kunsthandelaar Vitale Bloch, tot en met de betekenis die Morandi nu voor Nederlandse musea en verzamelaars heeft. En zijn invloed op (hedendaagse) Nederlandse kunstenaars die, niet toevallig, ook vertegenwoordigd zijn in de collectie van Museum Belvédère. De focus van het museum ligt namelijk op kunst waarin verstilling centraal staat; kunst die bewijst dat je met weinig veel kunt zeggen - de kunst waarvan Morandi volgens kenners de grootmeester was. Daarom is Museum Belvédère een prachtige plaats voor het verhaal van Morandi en Nederland.

< Han Steenbruggen, directeur Museum Belvédère, en Doede Hardeman, hoofd collecties Kunstmuseum Den Haag, naast *Stilleven met groene doos* van Giorgio Morandi uit 1954 (collectie Kunstmuseum Den Haag)

> Rembrandt, *Titus aan de lezenaar*, 1655, olieverf op doek, 77x63cm, coll. Museum Boijmans Van Beuningeni, Rotterdam. Aangekocht met steun van de Vereniging Rembrandt en 120 vrienden van het museum. Te zien in Museum Rembrandthuis t/m 4 juni 2023 als onderdeel van de presentatie 'Titus is weer thuis'

Buitenkans

Een tentoonstelling als 'Morandi en Nederland' laat zien dat het Nederlands kunstbezit meer belangrijke kunstwerken omvat dan algemeen bekend is. En dat deze werken samen oneindig veel nieuwe, inspirerende verhalen kunnen vertellen. Daarvoor moeten ze wel even uit hun reguliere context worden gehaald. Door ze gezelschap te geven van verwante kunstwerken uit andere collecties, zoals in het geval van 'Morandi en Nederland'. Of door het kunstwerk tijdelijk te verplaatsen naar een historische plek waarmee het werk verbonden is. Zoals bij 'Titus is weer thuis' in Museum Rembrandthuis, waar tot en met 4 juni het schilderij *Titus aan de lezenaar* te zien is. Na 368 jaar is dat meesterwerk teruggekeerd naar de plaats waar het is gemaakt: naar het huis waar de afgebeelde jongen en zijn wereldberoemde vader jarenlang hebben gewoond.
Projecten als deze wekken niet alleen de interesse van museumbezoekers, maar prikkelen ook de fantasie van de conservatoren. Dat ene topstuk uit dat ene Nederlandse museum, als ze dát nou eens tijdelijk in bruikleen konden krijgen, zodat het kan hangen naast een specifiek werk in hun eigen collectie. Dan zou er een fantastisch, nieuw verhaal verteld kunnen worden.
Precies daarom bestaat de actie 'Buitenkans', een nieuw initiatief van de Turing Foundation en de Vereniging Rembrandt. Vorig jaar nodigden zij musea uit om een kernachtige tentoonstelling te bedenken rond een iconisch kunstwerk uit een ander Nederlands museum. De voorstellen werden door een vakjury beoordeeld, waarna de geselecteerde projecten financiële steun ontvingen voor de uitvoering. Zodat projecten die anders moeilijk uitvoerbaar waren, gerealiseerd konden worden. Het zal niet verbazen dat 'Morandi en Nederland' en 'Titus is weer thuis' bij de uitverkozen Buitenkansprojecten van dat jaar horen. Beide illustreren wat de initiatiefnemers met 'Buitenkans' willen laten zien: dat de Nederlandse musea samen een schat aan rijkdommen herbergen. En dat die musea samen een overkoepelend geheel vormen van één grote, ijzersterke kunstcollectie; die steeds mooier en betekenisvoller wordt als musea hun kunstschatten nog meer met elkaar delen. «

De tentoonstelling 'Giorgio Morandi en Nederland' in Museum Belvédère (17 juni – 24 september 2023) wordt georganiseerd in het kader van de actie 'Buitenkans', een gezamenlijk initiatief van de Vereniging Rembrandt en de Turing Foundation. Voor meer informatie, ga naar verenigingrembrandt.nl/buitenkans